

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Maročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani

Deželni glavar pl. Šuklje in dolenski kmetovalec.

Deželni glavar kranjski, Šuklje, je bil dolgo časa zagrizen liberalcec in sicer samo zaradi tega, da je postal velik in bogat gospod. Ko so ga naprednjaki do dobrega spoznali, so se mu zahvalili za njegovo delovanje. Pri naprednjakih mu je torej odklenalo. Šel je potem med klerikalce ter postal s pomočjo teh deželni in državni poslanec, potem pa še deželni glavar. Kot poslanec in deželni glavar bi moral vedno in povsod zastopati koristi volilcev, to je predvsem dolenskih kmetovalcev. Tega pa Šuklje ni storil, temveč so mu bili volilci vedno zadnja briga. Znano je, kako je oviral belokranjsko železnico. Če bi šlo po njegovem, bi morda Belokranjci nikdar ne dobili te prepotrebne železnice. Zdaj se gre zopet za železnico, ki naj vodi od Brežice, oziroma Krškega do Novega mesta. Ta železnica bi bila torej največjega pomena za velik del Dolenjske. Za to železnico so skupno delovali vsi tisti, katerim je procvit in napredek Dolenjske na srečo. Le eden je bil, kateremu je njegov gradič ljubši nego vsi dolenski kmetovalci. Deželni glavar Šuklje dela z vso močjo na to, da se ta železnica spelje na desnem bregu Krke do Kandije, med tem ko so vse prizadete občine, kakor Raka, Bučka, Škocjan, Bela cerkev, Šmarjeta, Sv. Peter in Prečna za to, da se spelje železnica na levem bregu Krke. Le na ta način bo prinašala ta železnica v resnici koristi dolenskem kmetu.

Dolenjski kmetovalci brez razlike in mišljenja ostro obsojajo to grdo početje klerikalnega deželnega glavarja Šukljeta.

Na belo nedeljo so se zbrali dolenski kmetje v Beli cerkvi, da tam obsodijo deželnega glavarja Šukljeta ter mu povedo, kar mu gre.

Shod se je vršil pod milim nebom na dvorišču Franca Majzelja. Zbralo se je nad 500 mož-veljakov iz vseh prizadetih občin. Bili so zastopani vsi občinski odbori občin Raka, Bučka, Škocjan, Bela cer-

kev, Šmarjeta, Št. Peter, Prečna in Novo mesto po županih in občinskih odbornikih. Shod je otvoril novomeški prošt gospod dr. Elbert, ki je bil izvoljen tudi za predsednika shoda. Najprvo je govoril prošt Elbert, ki je z ostrimi besedami obsodil sramotno delovanje deželnega glavarja. Svoj govor je končal z besedami: »Kakor jaz nisem dekan samo za Kandijo, ampak za vse fare novomeške dekanije, in kakor si prizadevam jaz na merodajnih mestih delati za prid vseh občin, tako naj bi gospod plemeniti Šuklje pomislil, da on ni samo glavar v Kandiji in na Kamnu, ampak da je deželni glavar vojvodine Kranjske! To si zapomnite za bodoče volitve in zahtevajte od svojih bodočih poslancev, da se s častno besedo zavežejo delovati za to, da bode speljana nova proga tam, kjer donša največ koristi, — to je na levem bregu Krke.

Nato je govoril dr. Globevnik, ki je tudi opisal in obsodil škodljivo delovanje deželnega glavarja Šukljeta. Na to so vsi zbrani kmetovalci, naprednega in klerikalnega mišljenja, izrekli nezaupnico deželnemu glavarju Šukljetu ter s tem jasno povedali, da Šuklje nima zaupanja med dolenskimi kmetovalci, in da torej zoper voljo dolenskega kmetovalca sedi v deželnem zboru.

Na Kranjskem se še ni zgodilo, da bi kak poslanec dobil tako klofuto. In vsak trezno misleč človek bi mislil, da se bo Šuklje zavedel svoje dolžnosti ter odložil svoj deželnozbornski mandat. Tega pa Šuklje ni storil. In popolnoma naravno bi bilo, da bi klerikalna stranka dala Šukljetu migljaj, naj uboga glas dolenskega kmetovalca. Toda tudi klerikalna stranka tega ni storila.

Klerikalni listi so surovo napadli prošta Elberta, ki je imel toliko poguma, da je branil koristi dolenskega kmetovalca. S tem je pa klerikalna stranka pokazala, da jim je ena oseba več nego vsi dolenski kmetovalci.

Klerikalna stranka torej ni zastopnica kmetovalca, temveč zastopa samo koristi tistih ljudi, ki so na čelu stranke, torej ko-

risi klerikalnih voditeljev. To si naj naš kmetovalec enkrat za vselej zapomni.

Drugi mesec bo imel naš kmetovalec priliko, da obračuna s klerikalno stranko, ki se je vedno lagala, da je zastopnica našega kmetovalca. Glasno in jasno naj pove, da se noče več pustiti komandirati od dr. Šusteršiča in Šukljeta, temveč da hoče biti sam svoje sreče kovač.

Kakor so bili na Belo nedeljo v Beli cerkvi napredni in klerikalni kmetje edini in so roko v roki se borili za svoje gospodarske koristi, tako bi naj bili tudi v vseh drugih zadevah. Naš kmet ima samo eno potrebo, da si namreč gospodarsko opomore. To bo pa samo takrat dosegel, če bo edin.

Pozivljamo vse tiste zavedne kmetovalce, ki so bili zbrani na Belo nedeljo v Beli cerkvi, da si ostanejo zvesti in da ponesejo po Dolenjskem misel, da more kmet le takrat priti do svojih pravic, če edino postopa. Drugi mesec si boste izbrali moč, ki vas naj zastopajo na cesarskem Dunaju. Ne poslušajte pri tem kakega Šukljeta ali pa kakega dr. Šusteršiča, temveč poslušajte sebe in svoje stanovske tovariše in izvolite za državnega poslanca moža iz svoje srede, moža, ki bo zastopal samo vaše koristi in ki ne bo samo privešek dr. Šusteršičev ali pa Šukljeta. V vaših rokah je moč!

Ni Šuklje in ne dr. Šusteršič vaš gospodar, temveč vi ste njihovi gospodarji.

Zatorej pa, kmetovalci, zedinite se in branite sami svoje pravice. Če pa tega ne boste storili, vas bodo razni Šukljeta še vedno lahko na vse mogoče načine oškodovali.

Politični razgled

Julijski program novega državnega zbora avstrijskega.

Načrt za julijsko zasedanje državnega zbora je že precej dogotovljen. Obe zbornici bosta imeli le kratko poletno zasedanje, ki bo trajalo tri dni. Zbornica se bo

konstituirala, izvedla začasno volitev predsedstva, storila obljube, izvolila najvažnejše odseke in delegacije, na kar polagata krona in vlada največjo važnost. Če se to gladko reši, se pošlje zbornica z dietami na počitnice in se snide po jesenskem zasedanju delegacij k trajnemu delu. Gosposki zbornici se predstavi predsedstvo, v katerem bodo, kakor dozda, knez Alfred Windisch-Graetz, Alojzij Schönberg Hartenstein in Maks Egon Fürstenberg. Ne misli se zopet poveriti prejšnje mesto v predsedstvu gosposke zbornice knezu Auerspergu, ki se zopet povrne v gosposko zbornico, ker ne namerava več kandidirati v kočevskem volilnem okraju.

Vstaja v Albaniji.

Albanci nadaljujejo svoje boje s Turki. Značilno je, kako se je laški vstaški poveljnik izjavil o vstaji: »Nočem peljati svojih ljudi v gotovo smrt. Dokler se pojavi vstaja le tu in tam in dokler ostane Srednja Albanija mirna, toliko časa ni misliti na pomoč vstaškemu Albancem. Danes v Albaniji ni tako hudo, kakor se splošno sodi. V dosedanjih bojih so izgubili Albanci 60, Turki pa 170 mož. Če se razširi vstaja tudi po Srednji in Južni Albaniji, takrat nastopim. Vlada me ne bo mogla ovirati, ker nima nobene pravice, zabraniti državljani tisti način smrti, ki mu najbolj ugaja. V Albanijo bi se ne vozili v skupinah, marveč posamezno. Kadar smo pa v Albaniji, nam nihče ne more braniti, da storimo svojo dolžnost. Vsak dan se veča število prostovoljcev. Celo dva moža papeževe švicarske garde sta se prijavila. Od zdaj naprej pa do srede majnika ne izpregovorim nobene besede več.«

Dne 27. aprila se je med Albanci in Turki vnel boj pri Gropi, ki se je končal z velikim porazom Turkov. Vstaši so zasedli vse turške postojanke in vzeli Turkom 50 pušk.

Vsled albanske vstaje je tudi črnogorski kralj prišel v nesporazum s Turki. Objavil je sledeče: »Ljubim red in mir in upam, da napravi turška vlada zopet red v obmejnem ozemlju. Črnogorska vlada se sama sicer ne vmešava, a človekoljubje ji narekuje, da pomaga albanskim beguncem. Upam, da v primerni obliki mladoturška vlada zatre upor.«

Kako se bo vstaja še dalje razvijala, bomo videli.

Iz Mandžurije.

Iz Petrograda se poroča, da dohajajo iz Mandžurije tako vznemirljiva poročila, da se je posvetoval ruski ministrski svet o položaju in izjavil, da je položaj v Mandžuriji siten, a da ne kaže spuščati se v pustolovska podjetja. Iz Kirina se pa poroča, da so pozvali Kitajci vlado, naj odločno dela na to, da se vedno večji vpliv Rusije in Japonske v Mandžuriji omeji. Kako da je položaj resen, se razvidi, ker je car ukazal ruskemu vojnemu ministru, da naj odpotuje v Mandžurijo, da organizira ruske

vojake. Tudi v Tokiu so vznemirjeni, ker je kitajska vlada imenovala za generalnega guvernerja Mandžurije Japoncem sovražnega Hao-Er-Hsuna.

Maroko.

Maroko tvori preporno točko, zemljo, ki bi jo radi imeli Francozi, Španci, morebiti pa tudi Nemci in Angleži in Labi. — Francozom gre največ za to, da zadobe vedno večji vpliv v deželi. Tisti, ki so lačni maroške zemlje, zato neprestano nete upore, da dobe priliko posredovati, braniti svoje podanike, v resnici pa, da dobe povod zasesti deželo. Od zasedenja do polastitve je pa en sam korak, vprašanje časa. Zdaj se poroča iz Maroka o novih puntih. Francozi so zato sklenili, da odpošljeje 30.000 mož v Maroko. Ta odločilni francoski korak je najbolj nevšečen Špancem. Nemci Francozom zdaj ne bodo nagajali, niti na to nihče ne misli, da se podaljša v Algericasu za pet let sklenjena pogodba. Francozi so zdaj vse dobro pripravili, da zasedejo trajno Maroko. Iz Maroka samega se poroča o vedno novih bojih med Maročani. Proglašen je bil zopet v Mekmeu novi sultan, Mulej Cin, brat sultana Mulej Hafida.

Razgled po Kranjskem

r Praški nadškof Skrbensky je sprejel v nedeljo deputacijo kmetov iz Ričan, ki se je pritožila zaradi politične agitacije posameznih duhovnikov. Nadškof je odgovoril deputaciji, da hoče napraviti red in da bo skrbel za to, da se prižnica ne bo več izrabljala v politične in agitacijske svrhe. Če bi pa kak duhovnik prekršil ta ukaz, tedaj bo nadškof za to skrbel, da se enak slučaj ne ponovi. Če primerjamo ta postopanja s postopanjem ljubljanskega škofa Jegliča, tedaj vidimo velikansko razliko med tema dvema katoliškima škofoma. Dočim se je ljubljanski škof postavil na čelo najostudnejše klerikalne agitacije, deluje praški nadškof ravno v nasprotnem smislu.

r Reklamacijsko delo! Volilski imeniki za državnozbornske volitve so večinoma že po vseh občinah razgrnjeni. Treba je torej strogo skrbeti za to, da se dožene, če so vsi naši volilci vpisani in če niso v imenikih kakšni volilci iz Amerike, z Vestfalskega ali s pokopališč. Povsod se je treba nemudoma prepričati, če je imenik že razgrnjen, do katerega dne ostane razgrnjen in ob katerih urah se lahko vpogleda. Kako potrebna je ta briga, se spozna odtod, ker je v nekaterih občinah imenik že do osem dni razgrnjen, pa prebivalstvo še nič ne ve o tem. Vpogled volilskega imenika je neogiben. Nihče, prav nihče se ne sme zanašati na to, da je pač vpisan, češ, saj je že dolgo let v občini. Vsakemu se lahko zgodi, da je izpuščen. In če zdaj ne rekla-

mira, so pozneje vse tožbe in pritožbe zaman. Pri vsakih volitvah opazamo, da se v tem oziru greši, nedopustno greši. Tudi pri ravnokar končanih ljubljanskih občinskih volitvah nam je ta brezbriznost odjedla dosti glasov. Neprenehoma so zadnje dni prihajali ljudje vpraševati, kako da niso dobili legitimacije, pa se je izkazalo, da niso vpisani v imeniku in da se niso pobrigali za legimacijo. Če nočete, da vam pojde pri državnozbornskih volitvah ravno tako, je torej zdaj treba skrbeti in reklamirati. Nikakor se ne more dovolj poudarjati, kako važno je to delo.

r K reklamacijskem postopanju. Minister notranjih stvari je z odlokom od 10. aprila t. l., št. 138, odredil sledeče: Glasom § 13., odstavek 8 volilnega reda za državni zbor je pri reklamaciji za vpis v imenik volilcev treba priključiti potrebne dokumente, ki dokazujejo volilno pravico kake osebe, ker se sicer na reklamacije ne ozira. Te priloge so proste koleka. Da se strankam, ki bi hotele uporabiti volilno pravico zase ali za druge, da prilika, doprinesti dokaz o enoletnem bivanju v občini (§ 7, odstavek 1, zakona od 26. januarja 1907, drž. zak. št. 15), bo v krajih, kjer so policijske oblasti, nalog teh, da bodo, v kolikor to dovoljujejo obstoječe uredbe, dajale tozadevna potrdila o dobi prebivanja v dotični občini.

r Voliti državnega poslanca sme vsak avstrijski državljani, to je tisti, ki ima v Avstriji domovinsko pravico in je seveda vpisan v volilskem imeniku. Star mora biti najmanj 24 let, in sicer jih je moral izpolniti tisti dan, ko so se volitve razpisale. A če hoče voliti državnega poslanca, ni dovolj, da je dopolnil 24 let, marveč mora bivati najmanj eno leto v kraju, kjer hoče voliti. Kdor torej šele na dan volitve biva eno leto v občini, nima pravice voliti. Potem seveda ne smejo voliti vsi tisti, ki so po zakonu bodisi radi kakega hudodelstva in drugih rečeh izključeni od volilne pravice.

r Kupovanje glasov pri volitvah je strogo prepovedano. V zapor bo šel, kdor bo le izkušal kakega volileca pri volitvah v državni zbor podkupiti, kaj pa šele v resnici podkupiti. Kaznovana bosta oba, tisti, ki podkupi, in tudi tisti, ki se je dal podkupiti. Do šest mesecev bosta zaprta, ako se jima to dokaže! Torej pozor! Volite po lastni vesti! Pa tudi plačevati volilecem vino, pivo in gulaš, se ne sme! To je prepovedano in kaznjivo. Kdor bi plačeval volilecem za pijačo in jed, bo kaznovan z 200 K globe.

r Izžrebani porotniki pri tukajšnjem deželnem sodišču za I. porotniško dobo, ki se prične z dnem 29. maja t. l. Glavni porotniki: Babič Franjo, posestnik, trgovec in gostilničar v Ljubljani; Chautta Iv., posestnik v Landolu; Ditrich Ljudevit, trgovec v Postojni; Del-Linz Lenard, posestnik in trgovec na Razdrtem; Dornig Franjo, posestnik in kovač v Za-

prico; Drašler Anton, posestnik in gostilničar v Borovnici; Eržen Gabrijel, posestnik in trgovec v Zapužah; Furlan Franjo, posestnik na Verdu; Golob Valentin, trgovec v Ljubljani; pl. Garzarolli Emil, posestnik in gostilničar v Postojni; Homan Oton, posestnik in trgovec v Radovljici; Kržišnik Anton, posestnik in gostilničar v Žerovnici; Lebinger Henrik, trgovec in posestnik v Litiji; Lavrič Anton, posestnik in gostilničar v Planini; Michielli Ljudevit, posestnik na Razdrtem; Mayer Karel, graščak v Ložeh pri Vipavi; Oblak Primož, posestnik v Smledniku; Olifčič Friderik, posestnik in gostilničar v Boh. Beli; Pavšek Ivan, posestnik in gostilničar v Ljubljani; Petkovšek Ivan, strokovni učitelj v pokoju v Ljubljani; Polak Ferdinand, posestnik in trgovec v Kranju; Pintbah Josip, posestnik v Ratečah, Rotar Šimen, posestnik in sprevodnik v pokoju na Dobravi; Samec Ivan, trgovec v Ljubljani; Soklič Matevž, posestnik in gostilničar; Souvan Leon, veletržec in Škof Anton, trgovec, vsi v Ljubljani; Štibilj Ivan, gostilničar v Šturjah; Stare Feliks, graščak na Kolovcu; Toman Srečko, posestnik in kamnosek; Velkavrh Pavel, posestnik in molar, oba v Ljubljani; Višnar Karel, posestnik in gostilničar na Jesenicah; Weiss Ivan, posestnik in trgovec v Kamniku; Zajec Franjo, brivec v Ljubljani; Zelen Ivan, posestnik v Senožečah. — **N a d o m e s t n i k i:** Ažman Mihael, posestnik in železniški strojnik; Banko Ignacij, posestnik in gostilničar; Navinšek Emil, posestnik in brivec; Novak Ivan, izvošček; Oevirk Josip, posestnik in klavec; Škerlj Josip, posestnik in špediter; Verbič Andrej, trgovec; Weiss Mihael, posestnik in gostilničar; Zajec Ivan, posestnik in klavec, vsi bivajoči v Ljubljani.

o Dolenjske novice o

d **Štepanja vas.** Neka Marija Ješelnik, doma od Kočevja nekje, je prebivala nekaj časa pri neki Karolini Pisarnik v Štepanji vasi. Dne 30. marca pa je nenadoma odšla z vso svojo prtljago na Kočevsko, s seboj pa je vzela tudi stroj za pletenje nogavic, ki je bil last Karoline Pisarnik in vreden najmanj 300 kron. Ko so izsledili Marijo Ješelnik in jo stavili na odgovor, zakaj da je vzela s seboj ta stroj, se je še nekaj repenčila in rekla, da je bila upravičena vzeti ga s seboj, ker je dotičnik, ki je kupil stroj Karolini Pisarnik, še preje njej obljubil tak stroj. Ker je torej njen dolg bil starejši, je pa vzela ta stroj s seboj.

d **Orle.** Predzadnjo nedeljo dopoldne je prišlo devet fantov iz Dobrunj na Orle ter se ustavili v tamošnji Vebrovi gostilni. Isti čas je pa v tej gostilni pilo obenem tudi pet domačih fantov. Kakor je po deželi sploh grda navada, da so si fantje dveh različnih vasi kmalu v nasprotju in v lašeh, tako je bilo tudi tu. Previdni krčmar

se je bal pretepa v svoji gostilni, zato je vse skupaj na prosto iztirjal. Komaj so bili fantje zunaj, so jih Dobrunjčani napadli s poleni in noži. Pri tem je zadobil France Goli iz Rudnika vbodljaj v desno pleče in udarec na desni nadlehti. Razrezana stama bila tudi jopič in telovnik. France Vrečar iz Orlega je pa zadobil več udarcev po desni roki in poškodbo na zgornji ustnici. Ker so bili domači fantje v manjšini, so zbežali v bližnjo Zrimškovo hišo ter se tam poskrili. A Dobrunjčani so metali za pest debelo kamenje v hišo, en kamen je priletel 14letni hčerki, ki je bila v kuhinji, v čelo ter jo poškodoval. Dobrunjčani se izgovarjajo s silobranom. Pač tudi sadovi klerikalne politike, ki vedno in povsod goje medsebojno sovraštvo, ne pa strpljivost.

d **Šmartno pri Litiji.** Naš dekan Matej Rihar, brez koncesije trgovec z žlindro, superfosfatom, koruzo, otrobi, krompirjem, cementom ter pravdarski dohtar in oberpolicaj, je opravljal na veliko soboto poseben posel. Večkrat je že preganjal mirne šmartinske fante po trgu ter jih pital z barabami in smrkovci in podil druge okoli cerkve. Tudi omenjeni dan je nahljil nekega premogarja, ki je doma iz Kostrevnice. Ali naletel ni na pravega. Vsi fantje pač niso toliko potrpežljivi in omikani kot so šmartinski. Rihtarju se zna končno pripetiti kakor se mu je svoj čas v Šentvidu pri Zatičini. Sicer je pa teh burk, ki jih uganjata on in dični župan Hostnik, že zadosti. Vsaka stvar ima svoje meje!

d **Šmartno pri Litiji** se sme ponašati z najneestrpnejšim črnosuknežem, kar jih premore svet, in to je znani Matej Rihar. Ta človek kuje dan in noč nakane, kako bi vse, živo in mrtvo, podjarmil. Ali ne gre mu zadnji čas vse tako gladko, kot mu je šlo pri občinskih volitvah. Zato pa pljuje nad vsem, kar se mu ne pokori, ogenj in žveplo. Bilo je dne 17. aprila 1911. Maša je bila končana. Sedaj bi imel priti »žegen«. Dekan Rihar vzame v roko monštranco, a zapazi, da so glavna vrata na pol odprta. Premišljuje nekoliko časa, a ko vidi, da nikdo ne zapre vrat, spravi Najsvetejše lepo nazaj v tabernakelj, ne da bi bil dal »žegen«. A kaj je s tem dosegel? Verniki so med tem činom odprli vrata na stežaj in drli trumoma ven. Neki kmetič jo je kaj dobro pogodil. Med odhodom mrmral je polnoglasno takole: »Misliš, da te bom na »žegen« še čakal? Če ga ne daš, ga pa sam imej, jaz ga imam tako še doma.« Za prihodnjič naj si postavi dekan svojega policaja k vratom, saj menda niso vsi farani njegovi vratarji. Sicer je pa že dosti teh oslarij, ki jih uganja ta človek pri nas in ne brez vzroka se povprašujejo ljudje, če je ta človek še pri zdravi pameti. Podatkov o njegovem početju v teku dveh let je toliko, da so domnevanja resnična.

d **V Šmartnu pri Litiji** umrla je dne 21. aprila gospa Marija Levec z obče spo-

štovane rodbine Repina. Pevsko društvo »Zvon« hotelo je rajni iz pietete do dobrotnikov izkazati zadnjo čast s tem, da ji zapoje žalostinke pred hišo žalosti, v cerkvi in na pokopališču. Ali, peveci so obrčali, neznosni dekan Rihar pa je obrnil! Ker ima pri svojem bogoljubnem delu, uničiti vsa tukajšna napredna društva, vedno le neuspehe, kar je rodilo v njem tudi smrtno sovarštvo proti pevskemu društvu, izmislil si je novo sredstvo, kako bi pevec na sramotni oder postavil. Ravno ko hočejo peveci prvo žalostinko zapeti, poseže vmes s svojim: mizerere... Ravno tako stori v cerkvi. Na pokopališču, vihteč svoje velike žnablje, se mu je tudi zelo mudilo, in komaj stori zadnji križ, odkuri jo urnih krač, meneč, da bode ljudstvo za njim drvelo. Toda vse je bilo okamnelo, nikdo se ni ganil in vse je ginjeno poslušalo vse tri žalostinke, ki so se prav dobro izvajale v spomin blagi rajnici. Čulo so se pa tudi prav trpki izrazi o postopanju tega čez vse vrednega vrstnika Antona Bonaventure. Sicer bo pa treba temu skrajno hudobnemu človeku več pozornosti posvetiti, ker mera potrpežljivosti je že malone polna.

d **Vače.** Litijsko - šmartinski »Sokol« je priredil na Vačah svoj osmi nedeljski tečaj. Bratje odseka so z vidnim zanimanjem sledili predavanju istotako telovadbi. Bodi tem potom izrečena litijsko-šmartinskemu »Sokolu«, zlasti pa njega neutrudljivemu načelniku br. Fincingerju, kakor tudi ostalim bratom vaditeljem srčna zahvala. Tebi mladi odsek pa je čestitati, da si v tako kratki dobi in po vsestranskih ovirah nasprotnikov vsega napredka, došel na pot, katera pelje do željenega cilja. Stopaj neustrašeno naprej, neoziraje se na različne težkoče. Krepi svoje telo, vedri svoj um in delaj neumorno, kajti v delu je spas sokolstva. V nedeljo, dne 7. maja priredi odsek svoj prvi letošnji pešizlet v Gor. Hotič. Odhod iz telovadnice točno ob pol 2. popoldne. Želi se, da se tega izleta udeleži obilo naprednega občinstva.

d **Iz Vač.** Kaplan Majdič hoče siloma preplaviti našo faro z meglo klerikalizma. Da je strokovnjak v kovanju ovadb, to se mu mora priznati. Po vsi pravici si sme vzeti tudi patent na denuncijanstvo. Kar po vrsti izganjajo iz Vač osebe, katere si je vzel na piko. Zdaj je premeščen tudi dekar gosp. Gržina. Gržina prav gotovo ni zakrivil prav ničesar, da bi ga zadela tako nagla premestitev. Bistro oko Majdiča je gotovo zapazilo, da je nekoliko raje občeval z naprednjaki, nego z njegovimi podreptniki, zato se mu je zdelo potrebno povzdigniti svoj glas in zaklicati: Proč z njim! In zgodilo se je. — Upanje je imel, da se mu bo enako posrečilo tudi pri gosp. poštarju Ilašu, toda za enkrat se je prav črno zmotil. V svesti smo si, da ga pogum in človekoljubje ne bo zapustilo. Nadaljeval bo delo, katero si je izbral, da

ugonobi njemu neljube osebe, četudi so nedolžne. Kakor se sliši, bo začel sedaj s svojo brezdimno puško streljati proti g. Kozjeku, ker ta mu je eden največjih trinov v peti. Povemo mu pa že naprej, da bo imel tu jako težko delo in da bo njegova puška riskirana, kajti preje bo puška razbita, predno bo ta trdi oreh zadet. Golju-fiva je njegova misel, da, če se mu je posrečilo, spraviti iz Vač nekaj oseb, da bo šlo klerikalno žito popolnoma v klasje. Še bomo ostali tu, ki se bomo znali boriti proti klerikalnemu zmaju. Tudi nas ne bo premagala klerikalno - nemška zveza. Ne bomo se posluževali denuncijantstva in krivičnih ovadb, z dostojnimi sredstvi se bomo lahko branili črnega pečata. Majdič nas je v »Domoljubu« dolžil že različnih dejanj, a zdaj pa nam je znano, kdo je povzročal vse tiste, kar je nas dolžil z namenom, nas proglasiti za prave barbore. Njegova sestra Urša je dne 1. maja zvečer namazala z blatom šolska okna. Več prihodnjich.

d **Novo mesto.** Skažena nova cesta od Ferliča do Gačnika na progi Beršlin - Šent Peter pri Novem mestu. Že svoj čas smo poročali, da je ta kratka, niti en kilometer dolga preložena cesta mimo novega gimnazijskega poslopja, popolnoma skažena. Pri Ferliču je bila tako ozka, da bi se ne bila mogla ogniti dva voza. Na tozadevno našo notico je dal deželni odbor to cesto tako razširiti pri Ferliču za poldrugi meter, potem pa za vedno manje. No, pa ta napaka še ni bila taka. Mnogo huje je, da so pred Gačnikom določili nivo te ceste mnogo previsoko in nasuli novo cesto do polovice stare, tako da zdaj sploh ni moči voziti po stari cesti. Ker pa je nova cesta zato preložena, ker je pod drevoredom nad Košakom prehud klanec, so zdaj vsi posestniki ob stari cesti brez dovoza. Ob stari cesti ste dve gostilni, ki ste dobro tržili ob sejmskih dneh, ker imate obe prostorno dvorišče in hlev za tujo živino. Ta dva gostilničarja sta vsled spacane nove ceste takorekoč uničena. Ker sejmarji zdaj na enem koncu ne morejo ne z nove ceste na staro in obratno, bodo vozili po novi in se ustavljali z vozovi drugje. Posestniku pod križiščem ob cepljenju obeh cest bo pa teklo v klet, ker je stara cesta komaj poldrugi meter široka, pa na zgornjem koncu za pol metra višja, dasi ni tam nobenega ovinka. Pa ne samo ta dva gostilničarja, marveč tudi drugi posestniki so znamenito oškodovani. Ob tej stari cesti leži prav mnogo stavbnih parcel in je to edini kraj, kjer se mesto okoli gimnazije lahko razširja, — pa ni nikjer nobenega dovoza. Gospa pl. Fichtenau je brezplačno odstopila kos svojega travnika za cesto. Prej je imela dovoz v isti smeri kakor je zdaj izpeljana nova cesta, toda dva metra nižje. Na tej poti je zdaj cesta in z njenega travnika na cesto čez tri metre visok strm breg podzidan s škarpno. Če ne popolnijo do košnje zrakoplov, pa ne more ta gospa na svoj

od tujih parcel obdani travnik. Tu bi bila nujna poprava ceste vsaj pri Gačniku potrebna.

d **Bela cerkev.** Pred kratkim je začelo goreti v Majzlovem gozdu na desnem bregu Krke ravno nasproti Beli cerkvi. Pogorelo je okoli dva orala gozda in je škoda občutna. — Kmalu potem je gorel nek gozd v bližini Brusnice. Zanetili so ali pastirji ali pa učenci, ki hodijo skozi gozd v šolo in iz šole.

d **Iz Kolovraške okolice.** Naš bojaželjni župnik Knol nam je pred nedavnim časom zagrozil: »Če ne kupite novega bandera, ne bo velikonočne procesije.« In res je uresničil svojo grožnjo in zgodilo se je, kar najstarejši ljudje naše fare ne pomnijo, da bi bil Kristus umrl, vstal pa ne. Na to, kar je napravil glede vstajenja našega Izveličarja, se je pripravljval vse dni velikega tedna. Niti veliki petek mu ni bil presvet, da bi nas ne obkladal z različnimi psovkami. V svoji sovražnosti je zašel tako daleč, da ni hotel vsem faranom blagosloviti velikonočno jagnje. Sicer nam je vseeno dobro teknilo, toda le to bi radi vedeli, ga-li plačujemo zato, da marinaricam blagoslavlja ure in verižice, ali zato, da bi napram faranom izvrševal svoje dolžnosti? Nadalje smo tudi radovedni, kam je spravil za novo bandero že nabranih šeststo kron. Pa pravite, da vera peša. Mi pa pravimo, da ne peša samo vera, ampak tudi spoštovanje do vas in vaš ugled. Celo Božičev oča vas zapušča. Zaslombo imate le še pri Žoharji, kjer z atom žehitate dobro dišeči brinjevec, zato ste tudi tamkaj žegnali kolač, drugod pa ne. Ste pač sovražnik alkohola, zato ga pridno uničujete. Da bi pa uničili nas, ki smo dobri posestniki, tega si ne domišljajte, kajti znali se bomo varovati vseh nepotrebnih stroškov, s katerimi je vaša želja nas obremeniti.

d **Gornja Zadobrova.** Ponoči dne 27. aprila okoli polnoči je peljal posestnik Janez Marolt v družbi dninarja Franceta Marna iz Ljubljane gnojnico domov. Na okrajni cesti v bližini vasi Hrastje ustavili so ga trije cigani. Njih vedenje je pričalo, da so mu hoteli konjička izpreči. Nato je zavpil Marolt proti svojemu spremljevalcu: »France, daj mi sekiro sem!« Tega krika so se cigani zbal in pobegnili. Ponoči na 29. aprila je pa orožništvo napravilo lov na te neljube goste, in sicer so zasačili pri Sneberjih ciganski tabor. Prijeli so Janeza Levakoviča starejšega in mlajšega ter Antona Hudoroviča. Pri telesni preiskavi so našli pri slednjem 22 K. Ker je bilo istodobno več tatvin v teh krajih izvršenih ter so z beračenjem prebivalstvo bližnjih vasi vedno nadlegovali, so jih zaprli.

d **Škocijan.** V nedeljo, dne 30. aprila se je vršil tukaj shod narodno - napredne stranke. Shod je bil sklican kot zaupen. A razboritemu kaplanu Komljanu, ali kakor mu pravimo tukaj, ta »zelenemu Tončku«, se je vendar posrečilo, izvedeti za to

in sedel je že pol ure pred shodom v gostilni gospoda Durjave, dasi se je nekoč izrazil, da kdor prestopi prag te hiše, bo sigurno pogubljen, on sam pa ga ne prestopi drugače, kakor če bi moral iti obhajati. A shod ga je premotil in sedaj Škocijanci z veseljem čakamo, kdaj se odpre pekel in požre »ta zelenega Tončka«. Ko so se pripeljali zaupniki iz Mokronoga in z njimi gospod Ribnikar, uvideli so takoj, da treba shod proglasiti javnim. Povabljeni zaupniki so se potem kratko posvetovali, kaj ukreniti zastran bližajočih se državnoborskih volitev. Storil se je načelen sklep, postaviti kandidata narodno - napredne stranke, a proglasitev istega se pridržijo še za en teden. Nadalje so sklenili, da se takoj otvori javen shod. Kaplan Komljanec je že med posvetovanjem zaupnikov delal prepir in nemir. A ko je gospod Ribnikar v imenu izvrševalnega odbora otvoril shod, jel se je kaplan takoj zaletavati z nekimi formalnostmi. Ko se ga je hotelo poučiti, kako se je obnašati na shodu, je jel rogoviliti ter sploh kazati, da mu je na tem, da shod razbije. Gospod Ribnikar ga opozori na zakon v volil. svobodi, ter izjavi, da ga pusti takoj iztirati, ako ne bo miren. A Tone se ni dal pomiriti in navzoči kmetje so postajali srditi, končno pa so ga hoteli postaviti pod kap in ga tudi že prinesli do vežnih vrat. In kaplanče se ima zahvaliti le gospodu Smrekarju iz Mokronoga, da ni občutil trdih kmetjskih pesti. Gosp. Smrekar je pripeljal kaplana nazaj na shod ter ga potem varoval kot pestunja svojega varovanca, ker sicer bi mu razjarjeni kmetje preveč pokazali, kaj mislijo o takih ljudeh. Nato je jel govoriti gospod Ribnikar. Povedal je klerikalcem takih in tako bridkih, da je lahko vsak spoznal, kam nas vodi politika ljudskih sleparjev. Navzoči kmetje, katerih je bilo nad 100, dasi smo poslali vabila le štirim zaupnikom, so mu navdušeno pritrjevali in ponovno ploskali. — Nato je nastopil gosp. Bučar s svojim gospodarsko - poučnim govorom, kateremu so kmetje - vinorejci z veliko pazljivostjo in zanimanjem sledili. — Za gospodom Bučarjem je dobil besedo »zeleni Tonček«, ki je jel pridigovati o turški nevarnosti, ki preti naši državi in kmetu in še več takih neumnosti. Nastal je gromovit smeh in šaljivi dovtipi na kaplanov govor kar niso hoteli ponehati. Ko se je vendar posrečilo pomiriti ljudstvo, je jel kaplan zopet govoriti. Povspel se je do gorostasne laži, da niso novih deželnih dolgov napravili klerikalci, ampak čujte, še naprednjaki, takrat ko so imeli še vpliv na deželno gospodarstvo. Ta laž je bila tudi probujenemu škocijanskemu kmetu preveč, iz sto grl zaslišal se je en klic: »lažnik, stokrat lažnik«. Sploh nastal je tak vihar, da se razburjenega ljudstva ni dalo več pomiriti, kaplančku pa so postala tako vroča, da jo je čez napravljene mu špalir urnih korakov odkuril. Nato je go-

voril še enkrat g. Ribnikar ter pojasnil in razložil še celo vrsto klerikalnih sleparij, za kar je žel zopet ljudsko pohvalo. Kot zadnji govornik je nastopil g. Smrekar, ki je prav korenito sprašal vest škocijanskim kutarjem, za kar je žel ponavljajoč se aplavz. Ob 7. uri zvečer pa je gospod predsednik, župan Činkole, zahvaljujoč se vsem udeležencem, posebno pa govornikom za udeležbo in poučne govore, zaključil zborovanje:

Mi vstajamo, klerikalce je strah,
Dolenjem pa se hoče boja,
kjer boja ni, tam zmage ni,
Zato na krov, Dolenjei vsi!

d **Podgrad pri Črnomlju.** Cestnemu delavcu M. Pobjorju je priletela med sekanjem drv v oko trska in ga težko poškodovala na desnem očesu.

d **Struga.** Posestniku Ivanu Šešku iz Podgorice je bil ukraden 26. aprila en voz in konjska oprava v skupni vrednosti 210 kron. Nekemu tukajšnjemu posestniku je bila pa ukradena rjava kobila. Obeh teh tatvin so bili obdolženi cigani, in sicer rodina Hudorovič. Dne 27. aprila je srečala to cigansko družbo na Jezerskem orožniška patrulja. Ko so cigani zagledali orožnike, so pustili ukraden voz in konja na cesti in pobegnili v gozd.

d **Metlika.** Ob državni cesti so odprli pred letom kanal v svrhu čiščenja. Ko je bilo delo gotovo, smo upali, da bodo zopet napravili vse, kakor je bilo prej, toda tu se ni čisto nič zgodilo in še vse leži razkopano, kakor takrat. Ta brezbriznost presega že vse meje in treba bo enkrat izpregovoriti v tem oziru odločno besedo.

d **Gradac.** Vzgoja, ki jo uživajo kmečki fantje v klerikalnih organizacijah, rodi od dne do dne boljše sadove in pošten človek kmalu ne bo varen na cesti niti doma pred klerikalno vzgojeno bando »čukov«. Telovadni odsek belokranjskega »Sokola« v Gradacu tako vrlo napreduje, da je veselje videti krepke fante, ki so lahko za vzgled vsakemu Sokolu. Zaraditega je postal ta odsek klerikalcem trn v peti, in ker mu drugače ne morejo škoditi, so se lotili prav barabskega dela, ki je vreden klerikalne čukarije. Pred enim letom so ukradli čuki temu odseku skoraj čisto nov drog, potem so napadli s poleni in kamenjem nekaj Sokolov, ki so se vračali s sokolskega zleta in pred dobrim tednom so storili še bolj junaški čin s tem, da so raztrgali Sokolom več telovadnih oblek, nekaj jih pa ukradli. Upamo, da to podlo, nizkотно delovanje tatovskih čukov, vrlih Sokolov pri njih delu in napredku ne bo oviralo, ker na tako bando se noben pošten človek ne more ozirati.

d **Kandija.** Usmiljeni bratje nimajo posebne sreče, čeprav hodijo kadit in blagoslavljat še celo v sosedne hiše. Že parkrat so nekaj oskrbovancev komaj rešili, da niso v Krki utonili. Na dan sv. Jurja pa jim je utonil zopet eden oskrbovancev. Že okoli 75 let stari Jernej Škerjanc je bil

od konca marca ali od začetka aprila v oskrbi bolnišnice usmiljenih bratov v Kandiji. Že vsled svoje starosti ni mogel biti več duševno popolnoma normalen. Vendar pa so tako slabo pazili nanj, da se je odtegnil njihovi pažnji, zašel h Krki in utonil. Da bi bil hotel starček, ki je bil star nad 70 let, že ves nadložen in naboglen, izvršiti samomor, to pač ni verjetno. Natančnje o slučaju bomo še poročali.

d **Šmihel-Stopiče pri Novem mestu.** Po vaseh v farah Šmihel in Stopiče hodi mož, ki popisuje imena tistih, kateri so pri zadnjih državnoborskih dopolnilnih volitvah volili klerikalnega Jarca. Ta mož pravi, da to zahtevajo g. župnik. Po Kandiji pa, kjer vlada župan Štembur (Zure), pa ta posel opravlja občinski stražnik. Torej Kandija ima postavljenega stražnika zato, da na občinske stroške agitira za klerikalno sodrgo. Volilci v farah Šmihel-Stopiče, bodite toliko previdni in pametni, pokažite takim ljudem vrata, v Kandiji pa stražnika ven vrzite in mu povejte, zakaj je on plačan od občine. Morda bodo župniki pri prihodnjih volitvah že glasovnice z napisanim kandidatom med volilce razdeljevali, da ne bo potreba kaplanu pred volilnimi vrati volilec glasovnice menjati in nove s klerikalnim kandidatom popisovati. Mi volilci pa odločno zahtevamo, da dobimo legitimacije in glasovnice po pošti dostavljene, ne pa po duhovnikih in to naj si slavno c. kr. okrajno glavarstvo zapomni, da mi prihodnjic ne bomo od duhovnikov prav nič prevzeli. Pri zadnjih državnoborskih volitvah je izvošček Recelj iz Kandije, katerega se je vedno prištevalo naprednjakom, tudi volil Jarca. Zakaj, takoj odkrijemo občinstvu, da bodo napredni potniki, ki rabijo izvoščke, vedeli, kako hitro Recelj svoje prepričanje spreminja. G. Recelj je dvakrat peljal Jarca v Metliko na agitacijsko delo in zato, da ga je dvakrat v Metliko peljal, mu je dal pri volitvah tudi svoj glas. Res lep naprednjak!

d **Potok pri Novem mestu.** Vsak pošten kristjan si prihrani za Veliko noč kak krajcar. Janez Novak je pa sproti vse zapravljal. Na Veliko nedeljo je pa pestil svojo mater Ano Novak, naj mu da kak evenk. Ker sirota sama ni imela, mu ga ni mogla dati. Nad silo žejni sin pa je začel lučati kamenje v njo in ji grozil, da jo z vilami zabode, če mu ne da denarja. Poredni sin sicer ni dobil denarja, pač pa utegne dobiti nekaj drugega.

d **Tomazja vas.** Požar je upepelil dne 22. aprila po noči leseno kočjo Janeza Cimermana. Pravijo, da je zanetila ogenj hudobno roka. Za sosednja poslopja pa ni bilo nevarnosti.

d **Cirnik pri Mirni.** Kurji prijatelji so France, Jože in Marija Štepie. Meseca decembra 1910 je bilo ukradenih v par nočeh zaporedoma kar osem kokoši. Nekako ob istem času je bila ukradena posestnici Ani Černe v Cirniku ena kokoš in en sve-

der ter nekaj lončenih loncev. Še preje v mesecu juniju in avgustu ste ji bili ukradeni dve kokoši. Te tatvine so najbrže izvršili mili kurji prijatelji France, Jože in Marija Štepie, ker so našli v njihovi hiši sveder ter en ukraden lonec. Ljudje splošno govorijo, da so Štepievi kuhali razven oglja v gozdu tudi rejene putke in srebali mastno in cinkasto kurjo juho. Ker se pa človek kurjega mesa kmalu naveliča in je tudi dobro malo priliti kuretnini, je zmanjkalo Janezu Zupančiču 5 putrhov (malih sodčkov), Štepievim sosedom in Antonu Kotarju celo dva pitana prašiča. V noči med 9. in 10. januarjem t. l. pa je bilo ukradenega Janezu Zupančiču in iz Spod. Raven okoli dve vedri vina. Bilo je več tatov, ki so odnesli tudi skup zvezanih 5 putrščkov in eno brento. Prašiča so blizu hleva zaklali in odnesli vse, le glavo, želodec in kos plečeta so pozabivši v naglici pozabili. Dne 24. aprila t. l. pa je bil žazgan gozd Drenovec, ki je last posestnice Ane Černe iz Cirnika. Ker je imela Ana Černe več pravn s Štepievimi, se je razblinil ljudski glas, da je zažgal kdo od Štepievih Ani Černe in ji povzročil blizo do 4000 K škode. Splošno se pa sumi tudi, da so izvršili zgoraj navedene tatvine Štepievi, ker so posebno otroci na zelo slabem glasu.

d **Kočevje.** Žagar Franc Kuharič je brusil svojo žago. Pri tem mu je pa odletela v desno oko iskra ter mu je težko poškodovala.

o Gorenjske novice o

g **Št. Vid.** »Žirovnikov zbor« gre v nedeljo pogledat »Pekel« pri Borovnici, kjer je zdaj videti lepe slapove in je razvito najkrasnejše rastlinje. Popoldne pride potem na malo južino k »Ivanu«, zvečer bo pa prepeval v restavraciji g. A. Drašlerja pri kolodvoru.

g **Iz Moravč.** V nedeljo je priredilo pevsko društvo igro »V Ljubljano jo dajmo« v korist gasilnemu društvu. Kljub deževnemu vremenu je bila polna dvorana. Prišlo je izvanredno mnogo domačinov. Posebno pa so nas presenetili s svojim obiskom cenjeni gostje iz Vač, Lukovice, Prevoj in Vira. Izrekamo vam vsem, ki se niste ustrašili ne slabega vremena, ne klerikalnih hujskarij, temveč prišli z odkritim, jasnim obrazom, ter s tem pokazali, da umejete korist gasilnega društva, najprisrčnejšo zahvalo. Igra je izborno izpadla in na obrazih gledalcev se je čitalo veselje in radost.

g **Iz Moravč.** Klerikalni dopisuni se sedaj prav radi zaletavajo v občje znano, priljubljeno »Kavkovo« gostilno. Iščejo in stikajo, kako bi zamogli škodovati. Ne bo nič. Kjer je poštenje in resnica, pa dobra postrežba, ne more škodovati nobeno lažnjivo hujskanje in obrekovanje. Kaplani bi radi, da bi vozniki peska krmili pred

»Ne-ne-tom«. Demšar bi lahko konje vahal« in pobiral groše za svojo izpraznjeno »kasco«. — Kdor ima oči, vidi, da konji niso nikoli brez nadzorstva. — Basta.

g Iz Moravč. Kaplan Lovšin bi rad vedel, kdo je bil v mesečnih nočeh zaljubljen. — Odgovor: **Tisti**, ki je pozabil zagrniti kuhinjsko okno, ko je ležal v objemu svoje ljube. — Na željo prihodnjič natančneje pojasnilo.

g Mengeš. 31letna Frančiška Traven, vznikova žena, se je dne 6. aprila sprla s svojim možem. Od tistega časa je niso več videli. 26. aprila pa so jo našli v potoku Pšati mrtvo. Traven zapušča štiri majhne otroke v starosti dveh do sedmih let. Vzrok smrti še ni znan, pač pa je zelo verjetno, da si je vzela sama življenje.

g Jarše. Žagarju Ivanu Mahničju je odtrgala cirkularna žaga dva prsta na desni roki.

g Škofja Loka. Počasi tudi mi prihajamo v volilni boj. Klerikalci so imeli tozadevno že 24. aprila sestanek zaupnikov v Škofji Loki in sam dr. Šusteršič je moral priti pomagat dosedanemu državnemu poslancu Demšarju na noge, kajti brezplodnost njegovega delovanja ga kot kandidata celo pri klerikalcih več ne priporoča. Da se sedaj zopet Čočov France razglasi za kandidata, nam je samo všeč, kajti če se proti njemu postavimo združeni v boj s svojim kandidatom, ni izključeno, da do skrajnosti omajemo tla nasprotnemu kandidatu. Zato pa na noge naprednjaki, izberimo kandidata, sprejmimo volilni boj, od katerega moremo imeti samo dobiček!

g Begunje. Pristav na moški kaznilnici v Mariboru, Rudolf Sertič, je imenovan za nadzornika ženske kaznilnice v Begunjah.

g Železniki. Dninar Florijan Vrhunc je šele 18 let star, pa že večkrat zaradi raznih prestopkov kaznovan, dvakrat tudi zaradi tatvine. Dne 23. aprila zjutraj se je splazil pod streho hiše posestnika in trgovca Tomaža Dolenca v Železnikih, se dal v podstrešje zapreti in čakal, da so ljudje odšli v cerkev, nakar je šel na delo. Odprl je sobo in ukradel iz neke omare 100 kron in nekaj drobiža. Nato je popravil odtrgano ključavnico in sobo zopet zaprl. Ključ je položil zopet tja, kamor so ga običajno skrivali, on sam pa je šel zopet čakati v podstrešje. Ko je prišel Dolenc domov, je potem izginil. Drugi dan se je peljal z ukradenim denarjem v Ljubljano, si kupil kolo za 80 K, drugi denar pa zapravil v veseli družbi. Podobno je bil Vrhunc od decembra l. l. že ukradel kakih 270 K. Oddali so ga sodnji v Škofji Loki.

g Iz Radeč na Gorenjskem. Pri nas imamo župnika, kateri se sleherno nedeljo strašno huduje nad gostilničarji ter jim napoveduje boj do uničenja. Ker presega njegovo početje že vse meje, si dovoljujemo gostilničarji v obrambo svojih pravic javno spregovoriti. Stvar je namreč tale.

Omenjeni gospod je ustanovil pred enim letom izobraževalno društvo, za katero se peha v cerkvi in izven cerkve, ter vabi vse, staro in mlado, da bi pristopili kot člani in da bi mu pridno nosili denar noter. Cilj bode vsakomur znan, duševno jih zaslužniti in politično narediti odvisne. Nekaj nevednežev je sicer vjel v svoje mreže, toda zadovoljivega uspeha vendar le ne more doseči. In ker ni uspehov in to zlasti finančnih, kar mu najbolj obtežuje srce, je začel zato gostilničarje neusmiljeno preganjati, češ, če bi ne bilo gostiln, bi jaz vse tiste groše, kar jih ljudje zapijejo, pobasal v svoj žakelj. In to boli. Toda, gospodine, računate prav slabo, če mislite, da smo tako neumni, da se ne zavedamo svojih pravic, mi vemo prav dobro, da ste vi zaradi nas tukaj, ne pa mi zaradi vas. Ako so vam gostilne tako na poti, svetujemo vam, razdelite polovico svoje gaže med gostilničarje, pa bode gostiln konec in vsi bomo sijajno živeli. Sit človek pač lahko govori. Zapomnite si g. župnik, da je izvrševanje gostilniške obrti naš kruh in to jako težaven kruh, za katerega se moramo noč in dan pehati, da preživimo sebe in svoje na pošten in dovoljen način. Zraven tega moramo pa plačevati državi ogromne davke, in za vse to se nas javno v cerkvi kruto napada in pozivlje ljudstvo naravnost k bojkotu. Ker se zavedamo, da imamo pravico po poštenih potih in s poštenimi sredstvi živeti, opozorimo javne oblasti na ta slučaj, da site gospode v farovžih poučijo, da v cerkvah kaj takega postavno ni dovoljeno, drugače si bomo poiskali prihodnjič pravico sami. Če pa država noče imeti gostiln, naj odvzame gostilničarjem enostavno koncesije, pa bo storije konec. Gospod župnik, vam pa povemo, da bomo izvrševali gostilničarsko obrt v okvirju zakonov naprej kakor dosedaj in če je to vam prav ali ne. Ako pa ne bo miru, bomo pa napeli druge strune, kajti tudi pri vas ni vse zlato, kar se sveti in zgodovina beleži marsikaj iz vaše preteklosti. Pripomniti je še, da je tukajšnje klerikalno konsumno društvo največji liferant opojnih pijač in okuževalj, a o tem društvu ne črhne ta gospod nikdar besedice. Je pač tudi korito.

o Notranjske novice o

n Podpeč. V tukajšnjem kamnolomu sta se ponesrečila delavca Cvijanovič in Tresel. Prvega je zadel pri razstreljevanju skale kos kamna v stegno, drugi pa je pri nalaganju kamna padel z voza. Na hrbet mu je pa padel iz voza še težek kamen. Poškodbe Treselja so jako težke.

n Logatec. Kako uspešno zastopajo deželni in državni poslanci okraj Logatec, je dokaz tudi okolnost, da je bilo za Kamnik 10, za Logatec pa 1 — reci le eden zidarski mojster na tukajšnjem tečaju, pri-

rejenem po deželnem odboru radi izboljšanja živinskih hlevov in svinjakov. Ako je deželni odbor zglašivšim se tečajnikom dal kako denarno podporo ali potno odškodnino, potem je bila gotovo neobhodna dolžnost poslancev, obvestiti o tem rokodelce onega okraja, ki ga zastopajo kot izvoljeni poslanci. Vsekako je čuden pojav, da pride iz enega okraja 10, iz drugega pa, ki je gotovo eden najobsežnejših — le en tečajnik!

n Trnovo pri Ilirski Bistrici. V noči na 24. aprila so vlomili neznani tatovi v mesnico mesarja in gostilničarja Josipa Perkana in ukradli 5 gnjati, 20 salam in 45 kron denarja.

n Iz Beguj nad Cerknico. Pretečeni teden je bil pri nas »sv. komisijon«. Božjo besedo sta oznanjevala dva črnuha, ki bi boljše zaslužila vsako drugo ime, kakor »misijskarja«. Glavni predmet na prižnici je bil »birt«, in posebno eden črnuhov je imel korajžo, se izjaviti na prižnici, da se nobenega ne boji, in tudi »birtov« ne. Drugi dan, je pa dotični črnuh podil nekoga 24letnega mladeniča v natlačeno cerkev. Fant pa se mu ni pokoril. Črnuh mu da eno po zobeh. Fant pa ga sune v prsi. »Oznanjevalec božje besede« (močne postave) ga vrže po tleh — a glej ga spaka — fant se ne da ugnati in zasučje blagoslovljenca, da mu odleti plašč, na kar jo je potegnil pred razjarjenim fantom v zakristijo. Smeha seveda ni manjkalo. Dasi ravno pa sta gori omenjena klatila s prižnice vsakovrstne budalosti glede »birtov«, sta pa vseeno danes šla v gostilno »Klerikal«. — Kaj sta tam dobila, se ne ve, trdi pa se, da brez alkohola nista odšla. Kaj hočemo — tako je na svetu — klerikalec sme prodajati krščeno vino tudi papežu, ne pa samo kakemu — jezuitu.

n Idrija. V Jožefovem rovu je šel okoli polnoči rudar Jožef Pajer zažgat štirinajst z dinamitom nabitih min z vžigalnimi vrvicami, katere so bile enakomerno odrezane. Pri tem se je pa ena prezgodaj vžgala in Pajerju na desni roki tri prste popolnoma odbila; razun tega je zadobil tudi na spodnjem stegnu in na obrazu poškodbe. Tudi v obližju se nahajajoči rudar Alojzij Kolar je bil od poka eksplozije podrt na tla in na glavi poškodovan. — Vzrok tej eksploziji je bila vžigalna vrvičica, ki je bila premalo s smodnikom napolnjena ter je poprej, kakor druge, zgorela.

n Žiri. Posestniku Ivanu Peternelu, po domače Mavserju iz Jarče doline je ukradel nedavno neznan tat iz neke v postelji shranjene beležnice tri dvajsetkronske bankovce. V tej beležnici je imel Peternel shranjenih 200 K, tat pa se je zadovoljil s 60 K, drugo je pa pustil.

n Veliko brdo. Pogreša se posestnik Josip Stegu iz Velikega brda v sodnem okraju Senožeče. Dne 16. aprila se je oddaljil od svojega doma, ko se je bil prej z domačimi skregal. Od tedaj ga ni bilo več na spregled.

LISTEK

Proti vsemu.

Češki spisal Al. Jirasek.

Prvi del.

(Dalje.)

Hitro je skočil mladi Andrej v sedlo. Tudi njega so novice vznemirile in ni mogel dočakati trenutka, da bi na svoje oči videl Taborite, o katerih je toliko slišal. Sric pa se je ozrl po družini in vprašal po svoji hčeri Zdeni. Vsem je nato zapovedal, da naj gredo vsak na svoje delo, da naj nobeden ne zapusti dvora in da naj čakajo, da se vrne in jim pove po pravici vse, kar je slišal. Vznemirjen je sedel na konja, ko je zaslišal, da je gospa Zdena zapustila dvorec in odšla. Takoj mu je prišlo na misel, če se ni zgodilo tako, kakor lani za časa zborov, da ni imela obstanka in da je odšla sama v Bukovsko.

Ni odšla. Dobil je je zunaj pod lipo in ozirala se je za nekim vaščanom, ki je hitro tekel proti vasi. Naporno je gledala za njim, naravnost pred se in niti takoj ni zapazila, da je njen oče ustavil pred njo konja. Molčala je, ko jo je oče vprašal, kaj tu dela in pokorno je šla v dvorec, ko je oče zahteval od nje, da nadzoruje družino. Rekel je, da se kmalu vrne, če pa bi bilo neobhodno potrebno, da ji pošlje sla; samo oditi ne sme, meniha pa in bolno nuno pa da je vzel pod svojo streho kot svoje gose.

Ni mu povedala, da je ravnokar sama odposlala tega vaščana, da poižve, kako je v Bukovskem, kateri duhovniki so tam, ali se Bukovčani branijo, ali pa pripravljajo iti v Tabor. Samo to je zaprosila očeta, naj se hitro vrne, tam pa, v Bukovskem, naj se svete pravice ne brani in ne izzove božje jeze. Molčeč, zamišljena in neozirajoč se za očetom in bratrancem, ki je bil v svoji nestrpnosti že jahal nekoliko naprej, je stopila skozi kamenito obzidje na dvorišče.

Ctibor z Gvozdnega je slišal v poslednjem času svojo hčerko večkrat tako govoriti. Danes, ko so bili taborski bratje tako blizu, ko je pred kratkim časom, ne vedoč za njih prihod, še premišljeval o njih in o Taboru, so se ga te besede bolj prijale, bolj ga je ganil njen skrbeči in globoki pogled, v katerem je ležalo nekaj, kakor svarilo, bolj ga je ganil njen glas, v katerem je čutil ozkost, ki je navdajala njeno srce.

In koder je jokal, so pritekli ljudje iz dvorcev in bajt, in oni, ki so stali zunaj v nemirnih gručah, so klicali za njim, ali že pridejo Taboriti in ali pojde z njimi. Ko so prišli za vas na polje, so videli sem ter tam ljudi, ki so vsi hiteli, ti posamezno, drugi v skupinah. Vsi pa so hiteli v jadernem teku v eno stran proti Bukovskemu. In že sta zagledala plemiča mestece, izvečine iz lesa zgrajeno in s plankami zavarovano doli na obnožju pobožnega brda in majhno utrdbo v ribniku, ki se je blestel na solcu in odbijal solne žarke.

Ctibor z Gvozdnega je ustavil konja. Andrej se je ustavil poleg njega. Videla sta, da je bil pregiblivi most, spajajoč utrdbo z lesenim mostom od brega sem deloma dvignjen. Na ilovnatem nasipu utrdbe je hodil gor in dol tu in tam kak mož s čelado na glavi. Sicer pa je bila utrdba kakor izumrta. Zato pa se je okrog in okrog na bregovih ljudi kar trlo. Oboroževani so stali eni tam okrog ali pa se izprehajali, drugi pa so spuščali plave v vodo, drugod zopet so iz nabranih hlodov plave šele zbijali. Tu in tam so nekateri tudi jahali na konjih, očito vodniki. Odvsod pa je bil čuti krik in vik: pri ribniku, na strani oblegajočih in iz mesteca.

Vladika je pozorno ogledoval utrdbo in oblegajoče ter se obrnil potem proti Andreju:

»Če ne pride ob času pomoč, se ne drži niti do večera.«

Mislil je pri tem mestnega poveljnika na trdbi in njegovo malo posadko, nekaj hlapcev.

»Težko, da pride pomoč,« je odvrnil mladi plemič z glasom, iz katerega se ni čula nikaka prijaznost nasproti oblegancem.

Takoj potem sta jahala oba po ilovnatem jarku proti mestu. Na tej strani nista videla onih vozov, ki so ostali, prisidši za krdelom iz Tabora, na drugi strani pred mestom samim. Tam so pustili tudi prignane krave in vole in čredo blatnih, umazanih ovac, ki so se ozko tiščale druga druge. Nekaj žena je stalo tu na straži, ker gonjači niso vzdržali. Kakor bi jih veter odnesel, so bili utekli proti mestu in se tam vmešali med ostale oblegovalce.

Na strani, kjer sta oba plemiča z Gvozdnega prihajala, je bilo tiho. Vse hiše so bile zaprte, kakor izumrle. Celo v krčmo, ki je bila na tam koncu, nista prišla kakor sicer, dolgo je trajalo, predno so jim vrata odprli, in ko je stopil vladika s svojim nečakom v izbo, ni našel tam nikogar, kakor preplašeno krčmarko, ki se je stikala v kot s svojimi tremi otroci in naglas molila.

Ko sta presrbela plemiča svoja konja, sta šla ven. Zamolklo klicanje in krik, ki je prihajal celo do krčme, sta zaslišala glasneje.

Okrog je bežalo nekaj domačih moških; razgreti so bili, zardeli in so šli brzo na obeh straneh ceste ter klicali skoro v vsako hišo, naj odpro in naj se ne zapirajo, sicer bi jih imeli za božje nasprotnike.

»Ne bojte se! Ne pospravljajte ničesar!« je kričal eden na tej strani ulice, drugi pa, že ves hripav, je klical na drugi strani v okna:

»Odprite vrata! Ne bojte se! Bratje so. Prišli so nas rešit gosposke!«

Oba plemiča sta videla tudi nekaj domačih; hiteli so, kakor da so na begu ali da koga preganjajo. Na planoti, zlasti pred cerkvijo in pred župniščem, je bilo kakor na mravljišču. Divjajoči Taboriti so se zgrnili okrog župnišča. Na njegovih razbitih oknih je bilo videti, kako so tam pustošili. Med kričanjem je bilo slišati močno pokanje in udarce. Iz enega okna je priletela slika, na desko slikana, za njo je zaplapolal v zraku kakor črna perutnica duhovniška suknja, iz sosednega okna pa je priletela knjiga, ena, druga, tretja...

Razuzdan smeh jo je spremljal iz župnišča, spodaj pa so jo pozdravljali s kričanjem. Vse to je letelo iz oken doli, proti zidu pokopališča, kjer se je prerivala gruča Taboritov, domačinov in vaščanov v bližini cvetoče črešnje. Pod to črešnjo in na zidu je stal srednje velik mož z eno krajšo nogo kakor je bilo druga, oblečen v temno sukno in z ravno takimi nogavicami, s topim nosom in ravnimi, trdimi brkami. Bil je to nekdanji sosed z Ustja, ki je kruto sovražil duhovnike, sam pa z vso vnemo rad propovedoval, bil je to oni, ki je pred štirimi leti sam krstil svojega sina v Kozjem potoku in ki je lani sam pokopal svojo ženo za mestom v gozdu, ker ni hotel, kakor je povsod pravil, da bi ležala na pokopališču duhovniških kaparjev. Njegov starejši sin, dvanajstletni deček z dolgimi lasmi pod čepico iz jančevine, je stal pri svojem očetu in mu je držal sekuro. Bil je na ta posel in na poslušnost že popolnoma navajen.

Gvozdenski gospodar, privabljen od krika sosedu propovednika, se je nehote od daleč ustavil.

... Nobeden ne sme imeti nikakega lastnega imetja,« je klical ta. »Kdor pa ima kako imetje, stori smrten greh. Dolgov potem tudi ne bo. Dolžniki pa, ki utečejo v gore ali k nam v Tabor, bodo oproščeni plačati svoje dolgove. Ta čas je čas dokončanja vekov — —«

Med tem so priletele zopet knjige iz oken na župnišču. On pa se je prijel z levico debla mlade črešnje, pripognil se doli k okoli stoječim, ki so imeli oči obrnjene na njega in hitel kričati:

(Dalje prihodnjič.)

'SLAVIJA' VZAJEMNO ZAVAROV. BANKA V PRAGI, ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se najtopleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa zavarovalne pogodbe bod si za življenje, proti požaru, proti vltomu ali pa proti razbitju stekla in ogledal le pri njej. — 'BANKA SLAVIJA' ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbljenje za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čisti dobiček svojim članom. — Banka 'Slavija' je res slovanska zavarovalnica z vseskozi slovansko-narodno upravo Življenske police banke 'Slavije' so neizpodbitne in nezapadljive. Gmotno podpira banka 'Slavija' narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrotelnim namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fondi K 54.000.000.—, jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenskega oddelka K 2.495.719.—. Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 109.356.861.

Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštine prosto

GENERALNI ZASTOP 'SLAVIJE', vzajemno zavarovalne banke v Ljubljani.

Slovenci,
podpirajte na-
rodno podjetje!

Najcenejše vsakovrstne stroje, kakor: mlatilnice, čistilnice, gepelne, reporeznice, slamoreznice, kosilnice „Deering“, obračevalnice in grablje za seno, stiskalnice za sadje in grozdje, brzoparilnike, bakrene kotle za žganje najfinejše vrste v vseh velikostih, sesalke za vino, vodo in gnojnico, železne blagajne razpošilja prva znana veletrgovina z železino

FR. STUPICA v Ljubljani

Marije Terezije cesta števil. 1. 5

Ponudbe vsak čas na razpolago. 20

Posojilnica v Ribnici

reg. zadruga z omejeno zavezo
sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje po

4³ / 4⁰ / 0

Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Ima na razpolago 17 12—4

.. domače hranilne pušice ..

jako pripravne, da se navaja mladino na varčevanje.

Posojila daje na osebni kredit in proti

.. vknjižbi proti 5—6% obrestovanju. ..

Vplačani deleži koncem leta 1909 40.630 K

Rezervni zaklad koncem leta 1909 167.218 K

Svoj izdelek ostro žgane

strojne zidne in
zarezane strešne

opeke

priporoča

J. KNEZ V LJUBLJANI.

prve vrste

Sprejme tudi zastopnike za razprodajo zarezanih strešnikov.

Prvi notranjski pogrebni zavod v Postojni

prireja pogrebe treh vrst: I., II. in III. razreda.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrličke kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene krste, navadne lesene krste za odrasle od 15 K naprej, za otroke od 5 K naprej, čevlje, cvetlice, vence s trakovi in napisi ter voščene sveče.

Brzjav: Pogrebni zavod Postojna.

Za cenjena naročila se najtopleje priporoča

Prevzema pogrebe po vsem Notranjskem.

Prvi notranjski pogrebni zavod v Postojni.